

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

**АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-
ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТЕАТР**

підготовки бакалавр

галузь знань: 05 соціальні та поведінкові науки

спеціальність: 053 Психологія

освітньо-професійна програма: Психологія

Силабус освітнього компонента «**Арт-терапевтична реабілітація та експериментально-психологічний театр**» для бакалаврів галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності: 053 Психологія, освітньо-професійної програми психологія.

Розробники: Розмирська Юлія Анатоліївна, кандидат психологічних, доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Вірна Ж. П.

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

проф. Гошовський Я. О.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма		
Кількість годин 240 / кредитів – 8	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма: Психологія Освітній ступінь: бакалавр	нормативна
ІНДЗ: немає		Рік навчання: 2-й
		Семестр 4
		Лекції: 34
		Практичні, семінарські: 38
		Лабораторні заняття: 38
		Консультацій: 14
		Самостійна робота: 116
Форма контролю: залік		
Мова навчання: українська		

(скорочені години)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання		
Кількість годин 126 / кредитів – 4	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма: Психологія Освітній ступінь: бакалавр	нормативна
ІНДЗ: немає		Рік навчання: 2-й
		Семестр: 4
		Лекції: 6
		Практичні, семінарські: 10
		Лабораторні заняття: немає
		Консультацій: немає
		Самостійна робота: 110
Форма контролю: залік		
Мова навчання: українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Розмирська Юлія Анатоліївна

Кандидат психологічних наук

Доцент кафедри педагогічної та вікової психології

+380963832031,

rozmyrska.yuliia@vnu.edu.ua,

Якщо здобувач освіти потребує консультацій, то час їх проведення узгоджується заздалегідь з викладачем.

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація курсу

Програма освітнього компонента «Арт-терапевтична реабілітація та експериментально-психологічний театр» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 053 психологія; психологія освітнього ступеня «бакалавр» та є вибірковою дисципліною.

Програма освітнього компонента спрямована на ознайомлення здобувачів освіти з новітніми психотерапевтичними технологіями, спрямованими на реабілітацію всіх груп населення, різні форми творчої діяльності, що мають психотерапевтичне та психопрофілактичне значення.

Привабливість цього курсу полягає в тому, що в результаті здобувачі освіти мають знати що арт-терапія виконує багато різних функцій:

- полегшує контакт з лікарем, психологом, психотерапевтом;
- дає розуміння і вихід неусвідомлених почуттів;
- сприяє діагностиці, завдяки інтерпретації змісту і стилю творчості;
- як засіб спілкування терапевта з пацієнтом на символічному рівні;
- розвиває почуття прекрасного, художні здібності і внутрішній контроль;
- сприяє концентрації уваги на почуттях і їх сублімації.

В освітньому компоненті представлені методи та методики роботи з власною методологією та різноманітним інструментарієм, окреслено можливості і перспективи розвитку арт-терапевтичної практики.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою освітнього компоненту є вивчення прикладних технік застосування арт-терапії; засвоєння здобувачами освіти принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідному напрямі; набуття належної психотерапевтичної ерудиції; ознайомлення з терапевтичним потенціалом зображувального та театрального мистецтва.

Основними завданнями дисципліни є:

- вивчення практичних аспектів арт-терапії;

- диференціація діагностичних та корекційних можливостей терапії зображувальною та театральною діяльністю;
- дослідження перспектив та обмежень даного напрямку.

3. Результати навчання (компетентності)

загальні компетенції:	
ЗК1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК2.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК4.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК7.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК8.	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК9	Здатність працювати в команді.
спеціальні компетенції:	
СК1.	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
СК3.	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
СК4.	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
СК5.	Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
СК7.	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
СК8.	СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
СК10.	Здатність дотримуватися норм професійної етики.
СК11.	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмовані результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

4. Структура освітнього компонент

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	У тому числі					
		Лекц.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Форма контролю
Тема 1. «Теоретичні та прикладні аспекти вивчення курсу»	26	4	4	4	2	12	10 ДС/РЗ
Тема 2. «Діагностичні та психотерапевтичні можливості арт-терапії»	25	4	4	4	1	12	10 ДБ/РЗ
Тема 3. «Психологічний театр як метод психотерапії»	27	4	4	4	1	14	10 Т/РЗ
Тема 4. «Корекційно-розвивальна робота з дітьми через театралізовану діяльність»	28	4	4	4	2	14	10 ДС/Р
Тема 5. «Техніки психодрами в психокорекційній роботі»	28	4	4	4	2	14	10 ДС

Разом за змістовим модулем 1	134	20	20	20	8	66	50
Тема 6. «Технологія розвиваючий рух»	17	2	2	2	1	10	10 ТР/Р
Тема 7. «Фототерапія»	21	2	4	4	1	10	10 РМГ
Тема 8. «Ізотерапія»	21	2	4	4	1	10	10 ТР/Р
Тема 9. «Маскотерапія»	23	4	4	4	1	10	10 РМГ
Тема 10. «Дієві фактори арт-терапії Г. Шоттенлоер»	24	4	4	4	2	10	10 РМГ
Разом за змістовим модулем 2	106	14	18	18	6	50	50
Залік							100
Разом усього	240	34	38	38	14	116	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

(скорочені години)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	У тому числі					
		Лекц.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Форма контролю
Тема 1. «Теоретичні та прикладні аспекти вивчення курсу»	25	1	2			22	20 ДБ/РЗ
Тема 2. «Діагностичні та психотерапевтичні можливості арт-терапії»	25	1	2			22	20 ДС/Р

Тема 3. «Корекційно-розвивальна робота з дітьми через театралізовану діяльність»	25	1	2			22	20 ДС/Р
Тема 4. «Технологія розвиваючий рух»	25	1	2			22	20 РМГ
Тема 5. «Дієві фактори арт-терапії Г. Шоттенлоер»	26	2	2			22	20 РМГ
Залік							100
Разом усього	126	6	10	-	-	110	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

V. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Усі заняття здобувач освіти відвідує згідного розкладу навчального процесу. У випадку, коли здобувач освіти має дозвіл на вільне відвідування, лекційний матеріал може опрацьовувати самостійно. Коли ж здобувач освіти з певних об’єктивних причин не зміг бути присутнім на практичних заняттях та лабораторних роботах, він може їх відпрацювати під час індивідуальних занять.

Враховується науково-дослідницька робота здобувач освіти, публікації, участь у наукових конференціях, семінарах, круглих столах тощо.

Політика щодо академічної доброчесності: усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із текстовими запозиченнями не більше 25%.

Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%B%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>)

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з Університету.

VI. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Загальна оцінка за освітній компонент «Арт-терапевтична реабілітація та експериментально-психологічний театр» складається з балів, які отримує здобувач освіти за навчальну діяльність – підготовку та виступи на практичних заняттях.

Оскільки форма контролю передбачає залік, то для його зарахування сумують всі набрані протягом поточного навчання бали (додатково залік не здається). При відсутності здобувача освіти на заняттях з поважної причини, підтвердженої відповідним документом, умови зарахування заліку обговорюються на консультаціях. Проте, не вчасна здача практичних робіт відповідно оцінюється.

VII. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VIII. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Етапи арт-терапевтичного процесу.
2. Історія використання образотворчих прийомів з дітьми та підлітками.
3. Розкрийте особливості схеми обговорення дитячих малюнків.

4. Які ви знаєте можливості використання арт-терапії в роботі з дітьми, які пережили сексуальне насильство?
5. Назвіть мету і особливості застосування ізотерапії.
6. Функції, переваги та недоліки ізотерапії.
7. Які матеріали використовуються при ізотерапії?
8. Які ви знаєте техніки та вправи з ізотерапії?
9. Дайте загальне уявлення бібліотерапії.
10. Яка мета і завдання бібліотерапії?
11. У яких практичних формах може застосовуватися бібліотерапія?
12. Охарактеризуйте фактори психотерапевтичного впливу казкотерапії?
13. Етапи казкотерапевтичного процесу: характеристика, особливості, суттєві ознаки.
14. Значення казкотерапії в корекції емоційно-психічного напруження.
15. Значення казкотерапії в корекції взаємовідносин.
16. Що собою являє драматерапія?
17. Назвіть мету, завдання та елементи драматерапії.
18. Назвіть цілі, завдання та можливості ігрової терапії.
19. Що ви знаєте про організацію простору кабінету ігрової терапії і його обладнання?
20. Розкажіть про історію розвитку лялькотерапії.
21. Дайте поняття, назвіть цілі та завдання методу.
22. Що ви знаєте про корекційний і терапевтичний вплив лялькотерапії?
23. Психотерапевтичні можливості роботи з ляльками: пальчикові ляльки, маріонетки і т.ін.
24. Які існують види ляльок? Розкажіть про їх призначення та особливості використання.
25. Що таке пісочна терапія? Які її мета і завдання?
26. Як повинен бути обладнаний кабінет, в якому проводиться пісочна терапія?
27. Розкажіть про процес пісочної терапії та її етапи.
28. Поняття музичної терапії. Особливості застосування методу.
29. Назвіть мету, завдання та особливості застосування методу музичної терапії.
30. Механізми впливу музики на людину.
31. Які існують форми музичної терапії?
32. Розкажіть про танцювальну терапію, її історію та розвиток.
33. Які цілі, завдання і можливості танцювальної терапії?
34. Назвіть методичні прийоми і техніки танцювальної терапії.
35. Дайте визначення фототерапії і розкажіть про особливості методу.
36. Назвіть і розкрийте функції фототерапії.
37. Яким чином можна використовувати фототерапію в практичній роботі психолога?
38. Робота з глиною і пластиліном в індивідуальній та груповій арт-терапії (цілі, специфіка роботи з матеріалом, варіанти роботи).
39. Робота з масками в індивідуальному і груповому режимі:

виготовлення різних масок, психотерапевтичні можливості в роботі з масками.

40. Діагностичне і психотерапевтичне використання «мандал» в різних напрямках арт-терапії.

41. Робота з колажами в індивідуальному і груповому режимі.

ІХ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Бідюк І. А. Сергієнко І. Формування засобами інтерактивного психологічного театру здатності суб'єкта до діалогічної взаємодії. *Вища освіта України*, 2008. Т. II (9). С. 538-546.
2. Газолишин В. Арт-терапія: Мистецтво бачити. Херсон, 2007. 75 с.
3. Горбова, С. А. Музикотерапія. Досвід чи інновація? / *Логопед*, 2012. № 12. С. 10-13.
4. Левченко Є. М., Полторак Л. Ю. Особливості розвитку арт-терапії як методу діяльності в період ХХ та ХХІ ст. / *Студентські наукові студії: молодіжний науковий журнал* 18(62) ЧНУ ім. Петра Могили, 2016. С. 48–50.
5. Полторак Л.Ю. Арт-терапія в соціальній роботі : навч. посібник. Херсон: ФОП Грінь Д. С., 2014. 152 с.
6. Сорока О. В. Арт-терапія: теорія і практика : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль : Астон, 2014. 196 с.
7. Шахрай В. Театральне мистецтво як профілактично-терапевтичний засіб у соціально-педагогічній роботі з підлітками. *Педагогічні науки*, 2011. № 58. С. 94.

Інтернет-ресурси

8. Василюк, Т. Г., & Размолодчикова, І. В. (2021). Соціально-психологічний театр як інноваційна технологія соціальної роботи. URL: http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/5079/1/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8E%D0%BA%20%D0%A2._%D0%A0%D0%B0%D0%B7%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%87%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%86._%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0.pdf
9. Вічалковська, Н. К. (2019). Арт-терапевтична реабілітація та експериментально-психологічний театр. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19127/3/art_teatr_syl19.pdf
10. Короткова, Р. І. (2018). Соціально-психологічний театр як сучасний вектор соціально-виховної роботи з дітьми та молоддю. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова. Серія 11: Соціальна робота. Соціальна педагогіка*, (24 (1)), 64-71. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

[bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nchnpu_011_2018_24\(1\)_12.pdf](http://bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nchnpu_011_2018_24(1)_12.pdf)

11. Левчук, І. (2019). Соціально-психологічний театр у профілактично-корекційній роботі соціального працівника. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/24722/1/Levchuk.pdf>
12. Размолодчикова, І. В. (2020). Соціально-психологічний театр як інтерактивна інноваційна методика роботи з вразливими сім'ями. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/39897/1/S_r_i_s_X_2020-205-208.pdf
13. Шатило, Ю. П., & Новікова, Н. Є. Соціально-психологічний театр як засіб профілактики підліткового алкоголізму. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія*, (16), 218-225. URL: <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/14701/21237>
14. Krasoń, K. (2020). "Man of Glass", or Art Therapy through Theatre in a Group of Underprivileged Children. *The New Educational Review*, 60, 135-147. URL: https://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_15804_tner_20_60_2_11/c/23-29f436f2-f68c-4f61-97eb-7fb1d5c3ce63.pdf.pdf